Толя недовго гостював на бабусиних хлібах. Десь на другий чи третій день по приїзді в село його бачили на колгоспнім дворі. Це був тендітний, бліденький підліток, мало схожий на сільських хлопчаків, огрубілих, засмаглих, немов налаштованих до роботи, їх охоче відправляли в поле, кого до жаток, кого до снопів, навіть найменшого з них, пустуна Петрика, взяли у водовози, а Толя неприкаяно походжав батіжком, заздрив їм та все натякав заклопотаним бригадирам, що і він робітник. Ті дивились на нього трохи здивовано, з неприхованим недовір'ям і питали:

— Що ж ти вмієш робити?

А сліпий Прокіп, який носив на оці чорного ремінчика, так той навіть гримнув на Толю:

— Іди, хлопче, не вештайся під ногами!..

Лише старий Маковей, що в поті лиця ладнав на тік молотильну бригаду, зміряв Толю проникливо, спитав, чи надовго в гості, й порадував добрим словом:

— На линку [1] піти хочеш?

— Хочу! — випалив Толя, не знаючи, що таке "линка".

Зайшов з Маковеєм до стайні й, сполохнувши горобчиків, що назліталися туди на сніданок, побачив низеньку, принишклу каштанку [2].

— Знайомся,— сказав Маковей.— Це Тихоня. Конячина так собі, та в линку ліпшої не дадуть.

"Чому ж "так собі"? — дивувався Толя, несміливо підступаючи до Тихоні.— Конячка як конячка, і все в неї на місці: ноги, грива, хвіст..."

Помилувався нею, а коли Маковей вийшов і Толя лишився сам, то взявся оглядати її пильніше. Гострі прозорі вуха в розбухлих прожилках, як осінні листки, біла лисинка на розумнім чолі, добрі вологі очі...

"Ні, досить пристойна конячка",— вирішив Толя, догідливо розправляючи їй таку ж, як і хвіст, пишну смоляну гриву, в якій посіялись реп'яхи.

Вибирав їх якнайобережніше, аби не завдати Тихоні болю.

Тихоня обнюхала свого нового господаря, недовірливо щулила вуха й косила вогняними очима, бо, окрім гострого скребка і дошкульного батога, іншої ласки не бачила.

Вибравши реп'яхи, Толя взяв кобилу за недоуздок, і вона покірно пішла за ним.

Як проходили повз криницю, Тихоня знову нащулила вуха, судорожно здригнула всім тілом, але Толя не зважив на те: звідки знати йому Тихонині примхи?

На радощах він чимчикував перед нею й вслухався, як байдужно лопотіла копитами: лоп-лоп, лоп-лоп...

"Застоялась",— міркував Толя і з усіх сил тягнув за повід.

Толя не знав, що конюхи майже не годують і не поять її, що всі ці дні, як перестали пускати на пашу, вона одиноко блукала по стайні, шукала в переїдках вівсяні зерна й невдоволено форкала в порожньому жолобі, ніби нарікала на те, що їй не дають смачного оброку. Але ніколи не чули, щоб Тихоня іржала або била копитами землю, як інші коні. Хай

як зобидять її, а вона мовчить. Тільки й того, що пофоркає в жолобі, озирнеться туди-сюди й смиренно йде до свого невтішного стійла в куточку стайні. Одне слово — Тихоня...

Інші коні трублять овес, а Тихоня мусить живитися голою січкою. Пахучого сіна теж не дають... Це їй кара за те, що вона норовлива, що не вміє ходити ні в плузі, ні в возі, ні підручною, ні в борозні. Довго морочилися з нею, та зрештою махнули рукою: Тихоня Тихонею... Всього цього Толя не знав, стаючи з нею до линки.

—Ти багато заробиш цією неробою!—підсміювалися з нього дівчата.

Толя з надією позирав на Тихоню:

— Зароблю! Правда, Тихоню?

Але Тихоня була байдужа до Толиних підбадьорювань. Безтямно дивилась у степ і тяжко сопіла ніздрями...

Та ось перший сніп у молотарку, за ним ще кілька снопів, і дівчата гукнули:

— Линка!

Толя смикнув Тихоню за повід, а вона ані з місця. Легенько стьобнув батіжком — стоїть, горда і непокірна, як камінна статуя. А дівчата гукають:

— Линка!!!

Що робити? Як уплинути на Тихоню?..

— Давай же, давай, чудненька! — відчайдушне благав Толя, згоряючи з сорому: — Тягни, Тихонечко!..

Смикав її за повід, благав, обіцяв золоті гори, але Тихоня була невмолима. І далі незрушно стояла, ніби прикута вухналями до землі.

Тим часом залягла полова, і вже не дівчата, а сам старий Маковей вигукнув спересердя:

— Линка!!!

Та й це не подіяло на Тихоню. Толя з жахом чекав, що Маковей зараз підійде до нього і скаже: "Не годен ти до такої роботи!" У скронях застукали молоточки, в очах зарябіло, і він нічого не бачив, окрім Тихоні, приростої до землі, та грізної постаті Маковея на столі молотарки. В одній руці старий тримав перевесло, яке не встиг укинути в барабан, другою посмикував бороду, жовту та довгу, як житній сніп. А дівчата розпікали його:

— Ну й линку добрав Маковей!

— Хіба можна такого хлопчину до линки?

— Тихоня духу його не боїться!

— До неї треба сліпого Прокопа! Той би гаркнув, то пішла б як ошпарена!..

— Годі вам, годі! — буркнув на те Маковей.— Тлумачив же голові, що Тихоня до линки негожа. Так ні, нав'язали!..— Гукнув Толі: — Гони її, анахтему, під три чорти!

Толя почав було випрягати Тихоню, але в цей час на пожежній бочці неквапливо під'їздив до току Петрик-водовоз. Вода хлюпотіла, розливалася через верх кількома живими цівками, що іскрилися на сонці, збігала по бочці, лишаючи на стерні нерівний вологий слід. Зачувши воду, Тихоня рвучко підвела голову, витягла шию, і, може, вперше в житті заіржала — розпачливо, дико, на все поле. Її мучила спрага...

— Ей, хазяї, напоїть Тихоню! — вигукнув Петрик, зло прицвьохнувши батіжком.

...Не били і не лаяли, як звичайно, Толя уже й перестав благати її — вона сама потягла линку, але зовсім не туди, де мав кластися стіг. Горблячись від натуги. Тихоня стрімголов пішла до води...

— Так ось чому вона зноровіла! — сказав Маковей, кинувши в барабан розкручене перевесло.— Це так доглядали її...

Молотарка примовкла, і весь люд, що був на току, заніміло дивився ту зворушливу сцену: Тихоня припала до бочки сухими губами, жадібно ловила живі цівки й не могла зловити... Поки підоспіли з відром, Толя відбив чопа й поїв її просто з рук. Вона пила з пінявого струменя, спочивала і ще пила. Її очі жевріли радістю...

Знову розрісся над током пил-димок, наче хто роздмухав його зсередини. Вужем забігала линка. Толя радів за Тихоню, радів за те, що знайшов спосіб приборкати її норовливість. Сам їв — її годував, сам пив — її напував. Ласкаво припрошував:

— Їж, Тихоню, пий, Тихоню!

За ту ласку вона платила добром, стала покірною і слухняною.

— Як працюється? — частенько запитував Маковей.

Толя гордо позирав на Тихоню.

— Ми з Тихонею!..

— Давай, давай! — підбадьорював Маковей.— Заробиш хліба, грошей — бабуся кріпко подякує. А схочеш — у город все забереш.

— Ні, ні, все бабусі. Вони старенькі, то це їм мої трудодні.

Щообіду бабуся приносила вареники з вишнями й інші жнив'яні ласощі — як-не-як, а все-таки гість її онук Толя! Не проминала спитати:

— А як, сину, Тихоня? Перенеровіла зовсім чи, мо', прикидається? — Й вела по-старечому: — Гляди, сину, щоби та болячка назад не вернулася...

Бабусині слова непокоїли хлопця, й непокоїли недарма. В одну обідню перерву, чи то з радощів після вівса, чи з якихось інших своїх міркувань, Тихоня раптом заграла пишним хвостом, гребонула копитами землю і пішла по полю навскач.

Хто не бачив комети на небі, то міг побачити її на землі: хвіст і грива розвівались на вітрі, а ноги мовби не торкалися стерні. Спершу милувалися нею, та коли Тихоня вибігла на баштан, з якого сочилися пахощі, люди збентежено загули:

— Кавуни, кавуни, кавуни!..

Добру копу кавунів зіпсувала Тихоня своїми копитами, гострими, як мечі. Толю оштрафували за це на п'ять трудоднів. Старий Маковей винуватив Тихоню, мав просити правління зняти цей штраф, але Толя довів, що Тихоня не винна, а винен він, Толя, винен тим, що забув прив'язати її. Маковей замислився, копаючись шкарубкими пальцями в солом'яній бороді, волів щось сердечне сказати хлопцеві, та дівчата такі

невгамовні — все: "Линка!" та "Линка!" — і поговорити не дають... Тихоня бігала по доріжці, вибитій сталевою линкою, а Толя мусив устигати за нею, щоб у слушну мить осмикнути її.

В міру того, як росла скирта. Тихоні ставало все важче й важче, але вона не здавала. І хоч як славно ходила Тихоня, та за кожним окликом: "Линка!" — у Толі тьохкало в серці. Не зовсім вірив їй...

А вона йому вірила. Сліпо, по-своєму, але безроздільно вірила своєму новому господареві...

Та ось закінчувалися канікули, надходила пора повертати до міста. Толя не міг про це розповісти німій Тихоні, але був з нею ще ласкавіший, ніж звичайно. Жодного разу не торкнув її батіжком, на стоянках розчісував їй смоляну гриву, в яку набилося остюків.

Останнього дня Толя, привівши після роботи Тихоню до стайні, мовив:

— Я вже їду, Тихоню!..

По дорозі на станцію, уже не з батіжком, а з дорожнім кошиком у руці, Толя ще раз забіг до стайні, попросив, щоб Тихоні подали добрий обрік, і сказав на прощання:

— Бувай, Тихоню! Наступного року знову побачимось... Але вона нічим не виказала свого здивування, її над усе вабив овес. За таку неувагу хлопці посміялися над Толею, а найбільше Петрик-водовоз.

— Ти їй листа напиши,— сказав він.— Мовляв, дорога Тихоню, живу так і так, ходжу в школу, протираю на парті піфагорові штани та гризу квадратні й кубічні корені з алгебри...

Отак вони гомоніли, жартували всю дорогу й мало не спізнилися до поїзда.

Толя вскочив у вагон на ходу, кинувся до вікна прощатися з хлопцями й не повірив очам своїм — на пероні, поблизу веселого гурту проводжаючих, самотньо стояла Тихоня. В її вогнистих очах миготіли вікна вагонів. Хтось гукав:

— Толю! Толю!

А басок чергового по станції доводив до відома присутніх, що коням на перон ходити заборонено.

А ще по хвилі, крізь холодний стукіт коліс, Толі почулося кінське іржання, коротке, проникливе... Хлопець не знав, як відповісти Тихоні, в розпачі відійшов од вікна і, ні сіло ні впало, почав частувати пасажирів бабусиними гостинцями, якими був наповнений його дорожній кошичок.

— Що за добряк? — дивувалися пасажири, вминаючи Толині яблука.

А там, десь за вікнами, басок чергового все ще крикливо доводив, що коням на перон ходити заборонено...

1[1] Линка — сталевий канат, яким за допомогою спеціального пристрою відтягають солому й полову на скирту.

2[2] Каштанка — тут: кінь каштанової масті.